

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXIII. De modo acquirendi dominium per præscriptionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

rem alienam misceas tuæ cum animo non acquirendi dominium, ut si frumentum tuæ custodiæ commissum, ut melius conservetur, misceas tuo.
Lug. Sporr. L. c.

C A S U S X X I I I .

De modo acquirendi dominium per præscriptionem.

Civitus ex hereditate, donatione, emptione
1. varia bona & jura possidet, querit, an titulo
præscriptionis in conscientia retinere possit. 2. 3.
Res sacras, sus decimandi & immunitatem à de-
cimis. 4. Res communes, publicas. 5. Furtivas
apud defunctum depositas. 6. Quid de actibus me-
ra facultatis. 7. Aut de jure redimendi pignus
vel rem venditam. 8. De obligatione obedientiæ.
9. Quid si scivit vel dubitavit, an res esset alie-
na, vel retinuit rem animo inquirendi, vel adhuc
dubitat factà inquisitione. 10. 11. Quid si ante-
cessor bonà fide possedit, vel de hoc sit dubium. 12.
Quid si habeat malam fidem respectu proprietatis,
non respectu ususfructus, aut ab initio habeat ma-
lam, ex post bonam fidem, vel e contra. 13. Quid
de servitute rustica & urbana. 14. Quid de debi-
to personali ex mutuo vel empto. 15. Quid si in-
tervenit error juris, v. g. 40. annis bonà fide pos-
sedit bona Ecclesie sine consensu Capituli empti. 16.
Qualiter noceat vel prosit bona aut mala fides an-
tecessoris. 17. 18. 19. 20. Quid si desit titulus.
21. 22. Aut possessio civilis, vel naturalis, vel
non possit probari possessio intermedia. 23. Quid de
tempore possessionis mobilium & immobilium re-

rum ad pupillos vel Ecclesiam spectantium. 24. 25.
 26. Quid de possessione immemoriali ejusque pro-
 batione. 27. Quid de bonis Fisco incorporatis, de-
 nuntiatis, commissis. 28. Quid de præscriptione
 delictorum. 29. Quid de præscriptione dormiente,
 30. Aut interrupta? 31. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit præscriptio, & an re- 1.
 neat in foro conscientia?

R. I. Præscriptio est acquisitio juris vel do-
 minii per possessionem bonâ fide, cum titulo,
 tempore debito continuatam, ita quoad rem
 omnes. In rigore differt ab usucapione, sicut
 effectus à causa, hinc tamen pro eodem ferè ac-
 cipiuntur.

R. II. Præscriptio non tantum in foro ex- 2.
 terno locum habet, ita, ut completâ præscri-
 ptione, repetenti rem suam negetur actio, seu
 non audiatur in judicio, sed etiam in foro in-
 terno conscientia, ita ut, qui rem vel jus al-
 terius per tempus à lege definitum cum bona
 fide & titulo possedit, verum ejus acquisiverit
 dominium, possitque tutâ conscientia retine-
 re, aut, si ad alium devenerit, vel priori Domi-
 no per errorem restituta fuerit, eam tanquam
 suam repetere, & à quocunque possessore vin-
 dicare valeat; est communis cum *D. Thom.*
 quodl. 12. a. 25. *Scoto* in 4. dist. 15. q. 2. a.
 2. *Sylv. Molin. Less. Lug. Hann.* t. 8. n. 164.
Herman. Thes. 25. *Pyrrhing, Schmalzgrüber,*
Engel, Krimer in L. 2. decret. tit. 26. contra
 paucos, qui vel absolutè negant, vel cum *Me-*
dina saltem requirunt culpabilem negligentiam
 prioris domini, vel cum *Barth. Bald. Covar-*
ruv. Felin. de præsc. n. 3. admittunt præscribi
 dominium utile, non verò directum. Proba-

tur 1^{mò}. Lex dicitur rerum Domina, potest-
que ex justa & publica causa uni jus adime-
re & transferre in alium, ut facit in jure al-
luvionis & jure belli. *C. licet adeo §. 1. Leg. 30.*
§. ult. ff. de acquir. rerum dom. Est autem justa
& publica causa transferendi per præscriptio-
nem dominium directum & utile, ne incerta
sint semper rerum dominia. *L. 1. ff. de usuc.* ut
evitentur infinitæ lites. *L. ult. ff. pro suo*; ut quie-
tentur conscientia possidentium. *L. cum notissimi*
Cod. de præscript. 30. vel 40. ann. Item ut ho-
mines cautiores fiant, ergo. Probat 2^{dò}. Jus
Canonicum, quod præcipue salutem animarum
considerat, multis locis approbat præscriptio-
nem, ut *C. novit 12. de jud. c. 2. de constit. in*
6. & C. fin. de præscript. reprobat solam præ-
scriptionem cum mala fide, utpote, quæ habet
adjunctum peccatum, ergo supponit præscri-
ptionem cum bona fide à peccato & restitutione
immunem esse.

Dices 1^{mò}: Nemo debet locupletari cum
alterius injuria & jactura. *Reg. 48. in 6.* Sed
hoc fit in præscriptione, quæ dominium rei à ve-
ro Domino transfert in tertium, ergo. *R. N.*
min. Nam regula tantum vetat, ne quis inju-
stè & privatâ autoritate locupletetur cum alte-
rius damno, non autem prohibet locupletatio-
nem justam, quæ fit autoritate Reipublicæ &
Legum.

Dices 2. Lex pœnalis nitens præsumptione
falsâ non obligat in conscientia, sed talis est
lex præscriptionis, quæ fundat se in negligenti-
a Domini, quæ sæpè non intercurrit, sed so-
la ignorantia, ergo. *Conf. Si Judex tibi adju-
dicet rem, quam postea certò cognoscis esse*
alic-

alienam, teneris eam in conscientia restituere, ergo à pari, si lex præscriptionis tibi rem aliquam addicat, si certò rescias esse alienam, obligaris & hanc restituere. *R. N. min.* Lex præscriptionis præcipuè non intendit pœnam negligentiae, sed quietem publicam & cessationem litium. *Ad Conf. n. C.* Judex non confert jus, sed tantùm declarat, quis videatur habere jus, lex præscriptionis confert jus.

Dices 3^{tiò}: Leges præscriptionis intendunt 3. præcipuè quietem publicam, seu finem litium, sed hunc finem obtinent, si elapso præscriptionis tempore in foro externo Dominus rei non audiatur, quamvis in foro interno maneat obligatio restituendi, ergo: *Conf. 1.* Leges ad amputandas lites etiam statuunt, ut defraudans infra dimidium non possit conveniri in foro externo, nihilominùs manet obligatio restituendi in foro interno, ergo à pari hìc. *Conf. 2. Novella 9.* Præscriptionem vocat improbum subsidium, impiam temporis allegationem. *R.* Leges non tantùm finem litium intendunt, sed etiam quietem conscientiarum, quæ haberi non potest, nisi præscriptio in foro conscientiae transferat dominium. *Ad Conf. 1. n. C.* Leges non approbant læsionem infra dimidium, tanquam justum titulum acquirendi rem alienam, sed tantùm non concedunt contra lædentem actionem in foro externo, ne multiplicentur lites; econtra leges tam Canonicae, quàm civiles præscriptionem approbant, dicuntque per eam rei alienae dominium acquiri, ideoque licitè retineri posse. *Nov. cit.* loquitur de præscriptione malae fidei, quam homines iniqui contra Ecclesias perperam allegabant.

QUÆR.

4 QUÆR. II. Quæ sint conditiones requisitæ ad legitimam præscriptionem ?

R. Sunt 4. Res apta præscribi, bona fides, justus titulus, & possessio per tempus à legibus definitum continuata.

Quoad *res aptas præscribi* sciendum est omnes præscribi posse, nisi à jure specialiter prohibeantur, prohibentur autem seqq.

1. Res sacræ, Monasteria, Ecclesiæ, calices, jura spiritualia, putà, jus cognoscendi & judicandi causas Ecclesiasticas, jus beneficia conferendi, jus decimandū, &c. quæ sicut de jure Canonico non possunt à Laicis possideri, sic nec ab iis (bene tamen ab Ecclesiasticis) possunt præscribi, *C. Causam 7. de præscript.* nam sine possessione præscriptio non procedit, *reg. 3. in 6.* Possunt tamen à Laicis præscribi ipsæ res decimales seu bona Ecclesiæ non spiritualia, imò & immunitas à solvendis decimis cum titulo tempore 40. annorum, sine titulo tempore immemoriali, intellige, contra Ecclesiam Parochialem, nam contra aliam Ecclesiam aut Monasterium sufficiunt 40. anni sine titulo; contra privatum Clericum aut Laicum satis sunt 10. anni cum titulo; sine titulo requiruntur 30. juxta vulgata præscriptionis jura. Intellige, si adsit bona fides, *Engel lib. 3. t. 30. §. 3. n. 49.* multò magis præscribi poterit qualitas decimarum, v. g. ut loco frumenti solvatur certa pecunia, ut habet *communis.*

5 2. Præscribi non possunt res communes & publicæ, ut forum, viæ, plateæ, pontes. *L. 9. ff. de usuc.* Ratio est, quia nemo privatus ea potest possidere, quia sunt omnium, neque liber homo præscribi potest, ut fiat servus, etsi eum
quis

quis bonâ fide ut servum emerit, cit. *L. 9.* neque hæreditas nondum divisa, quia manet communis, & possidens non suo, sed omnium cohæredum vel sociorum nomine possidet *Schmaltz. 9.*

3. Res furtivæ, vel immobiles vi possessæ *6. 1* neque à fure vel invasore, neque à tertio quodam usucapi possunt, antequam à vitio furti vel violentia purgatæ fuerint, purgantur autem dupliciter, vel per lapsum 30. vel 40. annorum, vel per hoc, quod in manus Domini denuo reversæ fuerint. *L. 3. & 4. C. de præscript. 30. & 40. ann.* Unde infert *Engel* hic §. 2. n. 11. res mobiles rarò præscribi per triennium; cum enim à primo detentore ordinariè malâ fide alienentur, eo ipso vitio furti afficiuntur, nisi in Casu, quo hæres apud defunctum res depositas, commodatas vel locatas tanquam res defuncti bonâ fide apprehenderit & alienarit; tunc enim accipiens eas tempore ordinario præscribere poterit, non verò ipse hæres, quia hic representat eandem cum defuncto personam, sicut ergo iste defectu possessionis præscribere non poterat, sic nec hæres.

4. Non procedit præscriptio in rebus vel actibus meræ facultatis, id est talibus, quæ homines citra ullam obligationem vel conventionem pro arbitrio suo facere solent vel omittere, nisi quis ab exercitio ejusmodi actuum fuerit prohibitus & prohibitioni acquieverit, tunc enim censetur prohibentem in quasi possessione, se autem in putativa obligatione constituisse. *Covarr. Gaill. L. 1. obs. 18. n. 4.* Unde si quot annis Ecclesiæ vel hospitali cuidam certam pecuniæ quantitatem vel alimenta donasti, cogi non

- non potes, ut impofterum dones *c. 61. Cauf. 16. q. 1.* fimiliter licet Monachi ex alieno Monasterio Abbatem longiffimo tempore elegerint, nequeunt tamen fub titulo confuetudinis vel præfcriptionis ad hujufmodi electionem impofterum continuandam compelli *C. Abbate 25. de V. S.* item fi nunquam domum tuam altiùs ædificaveris, vel molendinum collapfum reftauraveris, non erit contra te præfcriptum, quin pro libitu id facias, nifi alius te prohibuerit, & tu prohibitioni acquieveris, *Pyrrhin. 9. num. 16.* quæ omnia etiam locum habent in iis, quæ ex pacto fiunt liberæ facultatis, veluti in pacto de retrovendendo feu redimendo, quandocunque placuerit, ita ut nec in his admittatur præfcriptio, eùm adfit fcientia juris alieni, & mala fides in præfcribere volente *Gaill. fup.* ubi hanc fententiam dicit in Camera Imperiali effe receptam; idem communiter cenfent DD. de iure luendi pignus, ita ut debitor nullâ præfcriptione impediatur, quominùs oblatâ pecuniâ pignus repetere poffit, tum quia creditor non poffidet pignus ut fuum, tum quia in poteflate debitoris fitum eft pignus datum, quandocunque voluerit, folutione debiti redimere *Gaill. l. c. Mynfing Cent. 6. obferv. 70. n. 20.*
9. *5to*: Non admittitur præfcriptio contra obedientiam & vifitationem *c. 12. § 16. h. t.* Intellige *extinètivè*, ita ut jus vifitandi & exigendi obedientiam penitus extinguatur, feu penes nullum permaneat, ne homines fiant acephali fine capite, ficut locuftæ, ut ait *Eng. n. 7.* Cæterùm obedientia & jus vifitandi, instituendi & deftituendi clericos uti & cætera jura Epifcopalia *translativè* præfcribi, & ab uno Superiore in
alium

alium, v. g. ab Episcopo ad Prælatum inferiorem transferri possunt. *Abbas hic n. 15, Pyrrh. n. 21. Kriemer à n. 2213. Schmaltzgr. n. 52.*

6. Qualiter præscribi non possint limites Provinciarum, Diœcesium, Parochiarum, vid. apud AA. cit. quia hæc magis Canonistas, quàm Theologos concernunt.

QUÆR. III. Quid circa bonam fidem ad præ- 10.
scriptionem requisitam?

R. Tenenda esse sequentia: 1. *Bona fides* est credulitas, quâ quis ex causa saltem probabili sibi rationabiliter persuadet rem, quam possidere incipit, esse suam, vel non alienam.

2. Certum est, quòd possessor malæ fidei, qui scit vel credit, rem esse alienam, nullo tempore nequidem immemoriali præscribat. *Reg. 2. in 6. c. fin. h. t. ubi dicitur: Quoniam omne, quod non ex fide est, peccatum est; Synodali iudicio definimus, ut nulla valeat sine bona fide præscriptio tam Canonica, quàm civilis, cum generaliter omni constitutioni & consuetudini sit derogandum, quæ absque peccato mortali non potest observari, unde oportet, qui præscribit in nulla temporis parte, habeat rei alienæ conscientiam.* Quibus verbis corrigitur jus civile, quod solum initio præscriptionis bonam fidem requirit, ità ut mala fides ex post superveniens non officiat, imò in præscriptione 30. vel 40. annorum simpliciter malam fidem admittebat, per l. 3. & seq. de præscript. 30. vel 40. ann. 3. Qui cum dubio, an res sit sua vel aliena, absolute possidere incipit, peccat, ideòque habet malam fidem, & præscriptionem inchoare non potest. Si incipiat possidere, animo inquirendi & reddendi rem Domino, casu, quo comperiat esse alienam, non
pec-

peccat, hæc tamen possessio non sufficit ad præscribendum, quia, si res fuit aliena, noluit eam possidere ut suam, si autem fuit sua, non indigebat præscriptione. *Covar. Malin. Less. Lug. d. 7. n. 22.*

11 4. Si de re jam bonâ fide possessa incipiat dubitare, tenetur inquirere, & si post adhibitam moralem diligentiam dubium vincere non possit, licitè rem retinet, quia in dubio melior est conditio possidentis, per consequens possessionem & præscriptionem bonâ fide continuat; si post adhibitam diligentiam adhuc dubitet, probabiliter pergit præscribere, nam, quamvis peccet retinendo rem cum conscientia practicè dubia, quia tamen reverà non est obligatio restituendi, non est ratio, cur cesset præscriptio magis, quàm si quis detinet rem animo superbo vel conditionato non restituendi, etiam si sciret esse alienam, quam tamen nunc certò credit esse suam, *Eng. n. 14. communior tamen cum Lugo n. 13. Less. c. 6. n. 13. Pyrrh. n. 58. dicit, tunc impediri præscriptionem, quia c. fin. cit. derogat omni præscriptioni, quæ absque peccato mortali non potest observari.*

12 5. In dubio regulariter præsumendum est aliquem bonâ fide possedisse, nisi contrarium probetur, quia delictum non facile præsumi debet, *Gloss. inc. diligent. 17. h. t. idque verum est, etiam si absque titulo possideat, nisi contra jus commune rei possessionem acquisierit, & possessionis suæ causam ac titulum alium afferre nequeat, quàm quòd longo tempore pacificè possederit. Covarr. Abbas n. 14. § 15. Laym. c. 8. n. 10. Pyrrh. nu. 48. Dicast. d. 10. num. 195. Schmaltzgr. n. 80.*

6. Si

6. Si prior possessor, à quo rem donatione, 13
permutatione, emptione accepisti, bonâ fide
possedit, tu autem ab initio dubites, teneris
inquirere; si verò, factâ inquisitione, dubium
reolvere non possis, licitè pergis possidere, quia
succedis in jus tui antecessoris, qui, suborto du-
bio, licitè poterat continuare possessionem, ergo
& tu; nam non simpliciter possessionem incipis,
sed continuas ab alio bonâ fide cœptam, neque
alterius delictum in dubio præsumere potes. *Lu-
go n. 64.*

7. Si habeas malam fidem respectu proprie-
tatis fundi, bonam autem fidem respectu usus-
fructûs, poteris præscribere usumfructum. *Lu-
go num. 28.* Si ab initio habuisti malam fidem,
expost autem superveniat bona fides, à tempo-
re bonæ fidei incipis præscribere, colligitur ex
*Reg. jur. 36. in 6. pro possessore habetur, qui dolo
desit possidere.*

8. Libertas à servitute rustica, id est, tali, quâ 14
obligor ad aliquid patiendum, v. g. ut quis eat
per meum agrum, utatur meo puteo, præscri-
bi potest cum scientia juris alieni, quia, cum
non tenear proximum monere, ut utatur jure
suo, possum absque peccato tacere, & suo tem-
pore præscribere, e contra, ut præscribam liber-
tatem à servitute urbana, id est, tali, quâ ob-
ligor ad abstinendum ab aliqua re vel actu aliàs
secundùm se communiter licito, requiritur
ignorantia invincibilis juris alterius, quia debet
intervenire actus, quo agam contra jus alie-
num, v. g. debeo contra jus vicini facere pro-
spectum in ipsius hortum, vel stillicidium in
ejus tectum, quod si agam scienter, facio ei
R inju-

injuriam, & procedo malâ fide. *Laym. num. 12. Eng. n. 18.*

15. 9. Ad præscribendam libertatem à debito personali v. g. mutui etiam requiritur bona fides seu ignorantia juris alieni, quâ quis credat se nihil debere, quia v. g. debitum putat esse solum vel condonatum, vel memoriâ excidit, si sciat esse debitum, nullo unquam tempore præscribet. *Felin. Molin. d. 66. n. 5. Less. c. 6. n. 19. Covarr. Myns. cent. 4. obs. 6. Gaill. l. 2. obs. 18. n. 17. Barbof. in coll. ad c. fin. h. t. Pyr. h. n. 51. Haun. n. 91. Schmaltzgr. cum aliis n. 62. Reiffenst. hic n. 111. contra Vasq. & alios. Prob. 1.* Qui habet conscientiam rei alienæ, non præscribit, *c. fin. h. t.* sed talis debitor habet conscientiam rei alienæ, ergo. 2. Qui scienter detinet rem alienam, nunquam præscribit, etiam si Dominus rem suam non repetat, ergo similiter, qui scienter est alteri obligatus ex mutuo vel alio contractu. 3. Debitor conscius debiti vel habet animum solvendi casu, quo debitum exigatur, vel non; si habet, jam non possidet jus activum creditoris tanquam suum, consequenter nec est in conditione jus illud præscribendi, cum finè possessione non currat præscriptio, *c. 3. de reg. jur. in 6.* Si non habet animum solvendi, est in mala fide Theologica, cum qua non subsistit præscriptio.

Dices 1. Debitor habet animum solvendi debitum, si creditor exigat intrâ tempus à jure præscriptum, sin minùs, vult retinere ut suum, ergo jus creditoris verè possidet, nec est in mala fide Theologica, quia non obligatur solvere, antequam debitum exigatur, ut ex praxi notum est, ergo.

2. Jura

2. Jura volunt omnem actionem lapsu 30. annorum extingui *L. sicut 9. L. omnes 4. cod. de præscript. 30. ann.* Ergo etiam actio ad debitum extinguitur seu præscribitur lapsu 30. annorum.

R. *Ad 1. N. C.* Si hoc sufficit, ergo etiam depositarius vel precario utens re alienâ præscribet, quia nec vult, nec tenetur rem depositam vel precariam restituere, antequam alter exigat, Deinde vel debitor ante lapsum 30. ann. debitum retinet ut suum, & tunc peccat & est in mala fide, vel non retinet ut suum, & non possidet.

Ad 2. Jura ad summum volunt, pro foro externo extingui omnem actionem lapsu 30. annorum, hoc est, non amplius audiri in judicio, non autem volunt præscribi vel transferri dominium rei alienæ scienter possessæ.

10. Ignorantia seu error facti non obstat 16. præscriptioni, neque ignorantia juris dubii vel controversi, bene tamen ignorantia juris clari, etiamsi sit invincibilis, quia hæc causat malam fidem non Theologicè, sed fictione juris, ut apertè habetur *L. 4. 7. 8. ff. de jur. & facti ignor. L. 31. de usucap.* adeò, ut nec in conscientia præscriptionis jure quis uti possit, nisi sit persona, in qua toleratur ignorantia juris, ut minorennis, miles, fœmina, rusticus non habens consultorem. *Molin. Eng. Pyrh. L. c. Krimmer à n. 235. & plures apud Schmaltzg. n. 67.* Hinc, qui emit bona Ecclesiæ sine consensu Capituli, etsi invincibiliter putet hunc consensum non requiri, non præscribit, in possessione tamen longissimi temporis consensus & alia necessaria præsumuntur intervenisse, nisi doceatur

tur contrarium. Ratio est : quia præscriptio jure humano introducta est , ergo locum non habet , ubi jus prohibet , sed prohibet cum ignorantia juris clari , ergo. Oppositum tamen sustinet *Andr. Rath. de usuc. c. 12. assert. 43.* & probabile dicit *Less. Palao, Haun.* probátque *Lug. n. 32.* Quia jura præsumunt ignorantiam juris clari conjunctam esse cum peccato , si ergo reverà conjuncta non sit , præscriptionem non impedit , imò ignorantiam juris clari in sola præscriptione ordinarii , non verò longissimi temporis 30. vel 40. annorum locum habere docent *Covarr. Less. Haun, n. 203. Rob. Konig hic n. 37.* Quia ad præscriptionem longissimi temporis jus civile admittit malam fidem , de jure Can. tantùm excluditur illa mala fides , quæ peccatum est , sed invincibilis ignorantia juris clari non est peccatum. Oppositum docent *Engel. n. 15. Krimer n. 2354.* Quia jura simpliciter dicunt errorem juris ad usucapionem non prodesse , & quamvis ignorantia juris clari non sit peccatum , seu mala fides Theologica , est tamen mala fides juridica , seu interpretatione juris , utraque sententia est probabilis.

17. II. Bona fides antecessoris in tantum prodest successori bonæ fidei , ut tempus antecessoris ad suam præscriptionem computare possit , v. g. emisti fundum per 5. annos bonâ fide à venditore possessum , si tu similiter per 5. annos bonâ fide possideas , complevisti præscriptionem longi temporis , idque sive sis successor universalis , seu hæres , sive particularis exemptione , donato , legato. §. 7. & 8. *inst. de usuc.* Ratio est , quia author tradit rem cum
 omni

omni jure, quod ipse habuit, sed præscriptio ab ipso bonâ fide inchoata est pars juris, ergo. Econtrâ mala fides antecessoris, etsi non noceat 18.
 successori particulari, quominus præscribere possit inchoando à propria possessione bonæ fidei per d. §. 2. *Instit. L. 5. ff. de divers. temp. præsc.* Nocet tamen successori universali seu hæredi, ut, licet ipse sit in bona fide, à se tamen præscriptionem inchoare non possit, nisi speciali & alio quàm hæreditatis titulo foret munitus. *L. 11. Cod. de acq. poss. L. 11. ff. de divers. temp. præsc.* quod *Covarruv. Palao, Eng. nu. 16. Schmalzsg.* aliique communiter ita intelligunt, ut ejusmodi hæres nec longissimo tempore præscribere possit; Ratio est, quia successor universalis in jure est eadem persona cum defuncto, succeditque in omnia jura & obligationes, ejusque possessio censetur eadem cum possessione antecessoris, ergo, sicut hic nunquam potuisset præscribere, sic nec ejus hæres. Deinde hæres suscipit in se omnes obligationes defuncti, sed inter has est obligatio restituendi rem malâ fide possessam, ergo. Idque probabilius etiam tenet de hærede mediato seu hæredis hærede *Lug. n. 16.* nam sicut primus 19.
 hæres suscipit in se omnes obligationes sui immediati antecessoris, sic & secundus sui antecessoris, nec propterea duplex fictio cadit in eandem personam, ut volunt *Covarr. Eng. Krim.* sed secundus hæres fictione juris repræsentat solum immediatum antecessorem, cujus etiam obligationes suscipit, inter quas est obligatio restituendi malâ fide possessa à primo antecessore: attamen Prælato vel successori in benefici- 20.
 cio non nocet malâ fides antecessoris, quia non

habet causam suam ab antecessore , sed ab electione Capituli vel collatione Superioris. *Pannorm. Zoës. h. t. n. 14.* Nec mala fides Prælati nocet Capitulo in bona fide existenti. *Rath. Eng. n. 17.* si tamen Prælati certò sciat (secus , si dubitet) rem esse alienam , eamque non restituat. *Laym. Pirhing. nu. 78. Reiffenst. n. 81.* meritò dicunt , quòd locum non habeat præscriptio pro illo tempore , etiamsi Monasterium seu Capitulum sit in bona fide. Ratio est , quia Prælati est caput Capituli , & pro indiviso unà cum Capitulo possidet rem , ideòque ejus mala fides inficit totum corpus , & præscriptionem impedit ; quare , si Prælati in articulo v. g. mortis fateatur se alienum agrum sic possedisse , Capitulum tenetur ei credere & agrum restituere suo Domino. Etiamsi eum per 30. vel plures annos tenuerit. Neque mala fides Procuratoris vel tutoris nocet Domino vel pupillo , si uterque bonam fidem habuerit , & res ipsa non sit aliquo vitio reali v. g. furti affecta. *L. 11. pro emptore L. 198. ff. de R. 7.*

21. QUÆR. IV. Quid circa titulum ?

ꝛ. Seqq. 1. Per titulum hic intelligitur quævis causa habilis ad transferendum dominium, velut emptio , donatio , solutio debiti , legatum , hæreditas , res derelicta ; unde habens talem titulum in jure dicitur possidere pro emptore , pro donato , pro soluto , pro hærede , pro legato.

2. Titulus alius est *verus* , qui nullo substantiali vitio laborat , ut valida emptio , donatio ; alius est *coloratus* seu apparens , qui occultâ laborat nullitate , ut si bonâ fide à Titio emisti agrum , quem putabas esse Titii , cum tamen sit
Caji.

Caji. Alius est *existimatus*, qui prudenter creditur intervenisse, & tamen non intervenit, ut si ex hæreditate possideas rem, quæ à patre tuo dicitur esse empta, cum tamen empta non sit; alius denique est *præsumptus*, quando nequidem allegari potest determinatus titulus, sed ob longitudinem temporis præsumitur titulus intervenisse.

3. Ad præscriptionem non requiritur titulus verus; ut patet, quia hic se solo absque præscriptione dominium transfert, ut valida donatio, emptio, &c.

4. In præscriptione brevis vel longi temporis 3. 10. vel 20. annorum debet allegari & probari posse certus titulus coloratus vel existimatus, ut clarum est ex *L. nullo. Cod. de rei vindicat.*

5. In præscriptione longissimi temporis 30. 22. vel 40. annorum ordinariè non est necesse allegare vel probare titulum, sed jura ex diurnitate temporis titulum præsumunt, nisi jus commune præscribenti resistat, tunc enim non sufficit sola bona fides, sed insuper titulus allegari & probari, vel de immemoriali tempore doceri debet, ut si quis contra Ecclesiam Parochialem præscribere velit decimas, præter possessionem 40. annorum oportet, ut doceat de titulo vel tempore immemoriali.

QUÆR. V. Quid circa possessionem?

R. I. *Possessio* in genere est corporalis de- 23. tentio vel insistentia rei, animo eam habendi ut suam; dico *corporalis*, quia rerum incorporalium v. g. jurium aut beneficiorum non est vera sed quasi possessio.

2. Possessio alia est *facti*, quâ insistitur rei

R 4

præscin-

præscindendo, an justè vel injustè; alia est *juris*, quâ justè rei insistitur. Possessio facti iterùm alia est *naturalis*, quâ quis corpore & animo insistit rei, alia *civilis*, quâ solo animo res tenetur, etsi alius insistat facto & re. Qui detinent rem non ut suam, sed nomine alterius, ut depositarius, commodatarius, locatarius, &c. non possident, neque unquam præscribunt, sed, ut quis possideat rem vel jus alienum, debet iis uti tanquam suis.

3. Vulgaris & recepta est juris regula, quòd sine possessione non currat præscriptio. *c. 3. de R. 7. in 6.* Et quidem ad inchoandam præscriptionem concurrere debet possessio naturalis & civilis, ad complendam verò civilis sufficit, licèt possessor naturali exciderit vel eam ex causa absentia reliquerit. *L. 1. 6. § 25. ff. de acq. possess.* Censetur tamen etiam civilis possessio seu animus possidendi amissus, si quis re suâ ab alio occupatâ sciens & potens præparatoria recuperationis non fecerit aut vacuum ad 10. annos reassumere neglexerit. *L. 37. §. 1. ff. de usurp. § usuc.*

4. Ad probandam possessionem continuam plerumque sufficit, ostendere principium possessionis & possessionem pro præsentis, quia intermedia præsumitur, nisi probetur contrarium. *L. 16. Cod. de prob. Pax Ford, Palao, Covarr. Reg. possess. p. §. 1.*

QUÆR. VI. Quale tempus à jure requiratur ad complendam præscriptionem?

24. R. Varium requiri pro diversitate rerum, nam aliqua præscribuntur tempore brevi, hoc est, triennio vel infra, alia tempore longo, hoc est, 10. vel 20. ann. alia tempore longissimo

30. vel 40. vel plurium annorum, alia denique tempore immemoriali juxta sequentes explanationes.

1. Res mobiles etiam ad Ecclesiam Romanam vel quamcunque spectantes cum titulo & bonâ fide præscribuntur triennio sine titulo annis 30. ut ex jure probant *Covar. Molin. Less. c. 6. n. 22. Laym. n. 13. Palao, Pirh. n. 90.* quod tamen *Panorm. Hostiens. Petra tom. 2. fol. 425.* non admittunt de rebus Ecclesiæ mobilibus valde pretiosis, has enim sicut in alienatione, ita & in præscriptione dicunt comparari rebus immobilibus, eò quòd præscriptio sit species alienationis. *L. 28. ff. de v. s.* Ideòque volunt non præscribi nisi tempore longissimo cum titulo, excipiuntur etiam res mobiles furtivæ, vel immobiles vi possessæ, quæ non nisi 30. annis præscribuntur, ut sup. dictum est.

2. Res immobiles (ad quas reducuntur census, redditus annui, usufructus, servitus, beneficia, jus patronatûs, jus decimarum, &c.) spectantes ad privatos præscribuntur cum titulo inter præsentés 10. inter absentes 20. sine titulo 30. annis, neque tunc attenditur, an præsentés vel absentes fuerint. *L. 3. de præsc. præsentés dicuntur, qui in eadem Provincia, vel ut explicat Pirh. n. 59. qui in eadem civitate vel sub eodem regimine, & Clerici, qui in eadem Diœcesi habitant, quòd si quis partim absens, partim præsens fuerit, tempus absentiae duplicari debet per L. 12. § Auth. quod si quis C. de præsc. longi temp. neque hoc tempus de momento in momentum, sed de die in diem computari debet, ita ut ad completam præscriptionem sufficiat diem ultimum esse inchoatum, etsi necdum*

R §

plenè

plenè sit elapsus, ut habet communior cum *Krimmer* n. 2393.

3. Contra legem civilem præscribitur 10. contra legem Canonicam 40. annis, vel, ut habet *Lugo* n. 94. *§ D D. cit. Cas. 5. n. 16.* etiam decennio.

26. 4. Res immobiles & jura Ecclesiarum olim præscribebantur tricennio per textum & *Gloss. in c. 3. h. t.* modò regulariter 40. anni requiruntur, etiam cum una Ecclesia præscribit contra aliam *c. 4. 6. § 8. h. t.* quod etiam locum habet in rebus hospitalium, causarum piarum, civitatum. *Novel 111. c. 1. nov. 131. c. 6. de SS. Eccles. § D D.* communiter; dico regulariter, nam contra Ecclesiam Romanam, hoc est Lateranensem & summum Pontificem non admittitur, nisi centenaria præscriptio, & contra Benedictinos ex privilegio Eugen. IV. sola sexagenaria, contra Mendicantes & Cistercienses in Hispania & per communicationem in superiori Germania sola centenaria à diversis Pontificibus concessa, ut cit. juribus probant *Molin. Illf. Engel* n. 33. & in hac longissimi temporis præscriptione non requiritur titulus, nisi jus resistat vel sit vehemens præsumptio possessionem malâ fide vel ex juris errore acquisitam, tunc enim necesse erit probare titulum apparenter justum, per quem elidatur præsumptio malæ fidei, vel probanda est præscriptio immemorialis.

27. 5. *Immemorialis* possessio tunc requiritur, quando jus commune resistit & non adest titulus, nam immemorialis possessio inducit præsumptionem tituli, habetque vim privilegii in capace possessionis *c. 1. h. t.* estque maximæ autho-

autho-

authoritatis in jure, nec comprehenditur statuto aut lege generalibus verbis prohibente prescriptionem per clausulam *non obstante prescriptione*. Dicitur autem possessio immemorialis, cujus initium excedit hominum memoriam, censetur autem excedere hominum memoriam, si excedat 100. annos, nec constet de ejus initio; centum enim anni sunt finis vitæ hominis longævi. *d. L. fin.* Unde differt à possessione centenaria, quòd de ejus initio constet, ideòque, si jus commune resistat, debet in centenaria allegari & probari titulus, quod non est opus in possessione immemoriali, de cujus initio non constat. *Pirh. n. 127.* Neque obstat prescriptioni immemoriali, quòd ante 200. vel 300. annos alius possederit, modò hujus possessionis memoria non existat, quod probari potest testimonio senum, qui nunc vivunt, testanturque, quòd à 40. annis semper viderint, & à majoribus audiverint sic esse, quòd sit & semper fuerit communis opinio & fama de hoc facto, neque extet contrarii vel initii memoria. *Navarr. Covarr. Molin. d. 76. n. 5. Myns. obs. 30.*

6. Bona filco jam incorporata tam mo - quam 28. immobilia non nisi longissimo tempore usucapiuntur. *§. res filci iuncta Gloss. inst. de usuc.* Si verò filco nondum sint incorporata, sed, eò quòd quis sinè hærede mortuus sit, vacantia, & filco denunciata, quadriennio acquiruntur, *L. 1. C. de quadr. presc.* Si ob crimen filco commissa sunt, quinquennio actio filci extinguitur. *c. 2. de pres. in 6.* Excipe bona filco Ecclesiastico commissa ob crimen hæresis, quæ contra Romanam Ecclesiam 100. contra alias 40. annis prescribuntur.

7. De

7. Delicta regulariter præscribuntur 20. annis non tantùm quoad accusationem, sed etiam ex communiore quoad inquisitionem, excipitur accusatio adulterii, lenocinii & peculatus, quæ quinquennio eliditur, *L. 5. C. ad L. Jul. L. 7. ff. ad L. 7. de peculat.* præterea aliqua crimina valde enormia, ut læsæ Majestatis, parricidii nullâ præscriptione extinguuntur. *L. fin. ff. ad leg. Pomp. de parricid. L. 19. §. 1. ff. ad leg. Corn. de fals. L. 4. Cod. de apost.*

30 QUÆR. VII. Quid sit dormire & interrumpi præscriptionem?

R. I. Dormire dicitur præscriptio tunc, quando legitimè inchoata ob impedimentum superveniens suspenditur & quiescit, ita ut, remoto impedimento, denuò procedat, possitque tempus subsequens uniri cum præcedente, deducto solùm tempore intermedio inutili, sic dormit contra pupillum durante ætate pupillari, contra minorem durante minorennitate, *L. 3. C. de præsc. 30. vel 40. ann.* contra Ecclesiam sede vacante aut Prælato excommunicato, suspenso vel aliter agere impedito, *c. 4. §. 15. h. t.* item tempore sævientis belli, grassantis contagionis, dum non est in loco, qui jus dicat, quia generaliter non valenti agere non currit præscriptio, *c. 13. Caus. 16. q. 3. C. 14. h. t.* In his casibus etiam datur minorennibus, Ecclesiis aliisque ex causa Reipublicæ absentibus, captivitate vel exilio detentis restitutio in integrum contra præscriptionem jam complectam, idque quadriennio à die, quo quis majorennis factus, vel quo Ecclesiæ vel ei, qui causâ Reipublicæ, studiorum vel alio justo titulo absuit, integrum fuit re intellectâ restitutionem petere, *c. 1. §. 2. h.*

2. h. t. in 6. L. ult. Cod. de temp. in integ. restit.

§. II. Interrumpitur præscriptio vel naturali- 31.
ter, vel civiliter, *naturaliter* interrumpitur, si
aliquid desit ex requisitis substantialibus, puta,
si desinat bona fides, aut jam cognoscatur non
adesse titulus, qui adesse credebatur, vel deni-
que amittatur naturalis & civilis possessio etiam
per injuriam; D. D. in L. *naturaliter ff. de usurp.*
& *usucap.* Civiliter interrumpitur per litis con-
testationem, hoc est uno judicialiter rem pe-
tente, altero negante, non verò per solam ci-
tationem L. *mota litis 26. Cod. de rei vindic.*
unde possessor lite motâ dicitur constitui in ficta
mala fide, ita ut à die litis contestatæ nec fru-
ctus ampliùs lucretur, sed conservare, & acto-
ri, si obtineat, restituere teneatur L. 38. §. 7.
de usurp. L. *certum. 22. C. de rei vindic.* quòad
effectum verò utriusque interruptionis duæ sunt 32.
notabiles differentiæ, prima quòd naturalis in-
terruptio absolutè respectu omnium adversario-
rum interrumpat præscriptionem text. & DD. in
L. 5. ff. *de usurp.* & *usuc.* Econtra civilis inter-
ruptio tantùm se habet respectu illius, qui li-
tem movit, ideòque non obstante lite à Cajo
motâ potest præscribi contra Titium L. 2. C. 1.
quibus res judicata. 2da differentia est, quòd
possessio & præscriptio naturaliter interrupta
de novo inchoanda sit, civiliter autem interrup-
ta tunc demum interrupta manet, si sententia
condemnatoria contra possessorem sequatur, si
verò possessor victoriam obtineat, vel per pa-
ctum aut transactionem à lite recessum sit, proin-
de tunc possessionis continuatio habetur, ac si lis
mota nunquam fuisset. *Felin, Laym. Eng. L. c.*

Si

Si verò actor sponte à lite desistat, & instantia per lapsum triennii perempta sit, is erit effectus interruptionis civilis, quòd ad præscribendam ejusmodi actionem requirantur 40. anni à die, quo actor à lite desistit *l. ult. C. de præsc. 30. vel 40. ann.* Unde si intra illud tempus lis denuo ab actore vel ejus hæredibus moveatur & evincatur, res, licet aliàs fuisset præscripta, restitui debet. *Eng. Krim. l. c. Pirh. n. 134.* hæc Theologo de præscriptione sufficiant, qui plura volet, legat citatos aliòsque Canonistas.

C A S U S XXIV.

De Dominio Clericorum.

DEsiderius Clericus dubitat. 1. *An sit Dominus bonorum patrimonialium.* 2. *Quasi patrimonialium, & qua hæc.* 3. *Ecclesiasticorum necessariorum.* 4. *Superfluum.* 5. 6. *An hæc ex iustitia sint eroganda in pauperes.* 7. *An ex iis possint ali proles.* 8. *Solvi debita.* 9. *Quid si debita contracta sint culpabiliter.* 10. *An ex superfluis possint consanguinei ditari, ali in studiis.* 11. *An ornari Ecclesia aliàs satis ornata.* 12. *An Clericus plus sibi indulgere possit, quia est ditior, nobilior, &c.* 13. *An donatio ex superfluis sit valida, an obliget ad restitutionem.* 14. *Qua hic fit materia gravis.* 15. *An Clerici testari possint ad causas pias vel profanas?* Pro resolut.

1. QUÆR. Quale dominium in sua bona habeant Clerici, & ad quos usus teneantur impendere?

2. Bona Clericorum in triplici sunt differentia

1. Sunt